

Scholen Maken Mannen, Mannen Maken Scholen.

Muscular Christianity op kostscholen in Victoriaans Engeland (1800-1900).

Afbeelding: Harrow School, 1864

Bron: BBC Primary History. Victorian Britain: Children at School

Door: Lotte Nijzink
Begeleider: Dr. J.B.A.M. Brabers
Studentnummer: 4216342
Faculteit: Faculteit der Letteren
Universiteit: Radboud Universiteit Nijmegen

Inhoudsopgave

Titelpagina	Pagina 1
Inhoudsopgave	Pagina 2
Voorwoord	Pagina 3
Speciale dank	Pagina 3
1: Status quaestionis	Pagina 4 – 8
2: Definities en toelichting	Pagina 9 – 11
3: Opzet van de Scholen	Pagina 12 – 15
4: De Politici, de Kerk en de Veranderingen op de Scholen	Pagina 16 – 22
5: Het Effect van de Veranderingen	Pagina 23 – 24
6: Samenvattende Conclusie	Pagina 25
Literatuur- en bronnenlijst	Pagina 26 – 29

Voorwoord

Deze scriptie is geschreven in opdracht van de Radboud Universiteit Nijmegen ter afsluiting van de bachelorperiode van de opleiding Geschiedenis aan de Faculteit der Letteren.

Het heeft veel voeten in de aarde gehad, maar ik ben tevreden met het uiteindelijke resultaat.

Ik spreek de wens uit dat het voor de lezer als een even interessante als boeiende scriptie zal worden ervaren.

Speciale Dank

Speciale dank gaat uit naar:

Dr. J. B. A. M. Brabers – begeleider

Dr. J. B. A. M. Brabers is de aan mij toegewezen begeleider en eerste corrector van dit onderzoek. Hij heeft mij door het proces begeleid, tips gegeven en al met al mij geholpen het onderzoek tot een goed einde te brengen.

Carla Nijzink – corrector en mentale steun

Carla Nijzink heeft mij geassisteerd in het schrijven van dit onderzoek door het werk regelmatig door te lezen met het doel te controleren op spellings- en grammaticafouten. Verder waren haar opbeurende woorden en algemene mentale steun erg motiverend.

1: Status Quaestionis

Scholing van Britse jongens bleef tot het einde van de negentiende eeuw grotendeels uit handen van de Britse overheid. De scholen die werden gebouwd waren initiatieven van onder andere kerken en particulieren. De 'public school' was slechts één voorbeeld van de verschillende soorten van onderwijs die in Engeland werden aangeboden. Zelfs de term 'public school' was een overkoepelende term voor scholen met ongeveer vergelijkbare onderwijsmethoden en overigens volledige vrijheid ten aanzien van het samenstellen van hun eigen curriculum. De invloedrijke, negentiende-eeuwse historicus Thomas Hughes onderscheidde drie vormen van public schools: de 'negen oude fundamenteën', de 'oude fundamenteën' en de 'moderne fundamenteën'. De eerste groep, de negen oude fundamenteën, bestond uit de negen grootste scholen van Engeland en was van de drie categorieën van public schools het meest klassiek vormgegeven. De tweede groep, de oude fundamenteën, was de groep die in opzet vergelijkbaar was met de eerste groep, met als verschil dat deze als kleinschalige, lokale school bleef opereren, terwijl de negen oude fundamenteën leerlingen van over heel Engeland aantrokken. De laatste groep, de moderne fundamenteën, begon als public schools zoals de eerste twee categorieën, maar paste zich daarna aan aan de omstandigheden van de contemporaine negentiende-eeuwse Engelse samenleving, met andere woorden meer gericht op het onderwijzen van kinderen uit alle lagen van de samenleving.¹ De basis van deze drie schooltypes was dus dezelfde, maar ze ontwikkelden zich verschillend, waardoor ze in verschillende categorieën in te delen waren.² Deze verdeling wordt heden ten dage nog steeds aangehouden door historici gespecialiseerd in scholing in Engeland, zoals Paul J. Rich. Rich noemt in zijn werk *Elixir of Empire: The English Public Schools, Ritualism, Freemasonry, and Imperialism* de negen oude fundamenteën, waarover Hughes schreef, de 'negen leidende scholen in Engeland op dat moment'.³ Andere historici, zoals James A. Mangan en Colin Shrodbree onderschrijven dit. In 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England' illustreert Mangan het belang van deze negen scholen door te beschrijven hoeveel invloedrijke personen van die tijd, waaronder politici, student waren op een van deze scholen en hoe zij ook hun eigen kinderen hierheen trachtten te sturen.^{4 5} Shrodbree beschrijft in *Public Schools and Private Education: the Clarendon Commission, 1861-64*,

¹ Thomas Hughes, 'The Public Schools of England', *The North American Review* 128:269 (1879), 352-371, alhier 353.

² *Ibidem*, 355.

³ Paul J. Rich, *Elixir of Empire: The English Public Schools, Ritualism, Freemasonry, and Imperialism* (Londen, 1989), 1.

⁴ James A. Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School: The Emergence and Consolidation of an Educational Ideology* (Routledge, 2000), 15.

⁵ James A. Mangan, 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', in: *Manliness and Morality: Middle-class Masculinity in Britain and America 1800-1940* (New York, 1987), 135-159, alhier 137.

and the Public Schools Acts dat de Public Schools Act van 1868 alleen van kracht was op de eerder aangeduide negen scholen, aangezien zij de meeste invloed uitoefenden.⁶ De negen scholen die door historici als de ‘negen oude fundamenten’ worden aangeduid zijn: Winchester School, Westminster School, Eton School (ook wel The College of the Blessed Mary of Eton, near Windsor), St. Paul’s School, Shrewsbury School, Merchant Taylors’ School, Rugby School (ook wel The Free School of Lawrence Sheriff), Harrow School en Charterhouse School. Dit onderzoek zal zich richten op deze negen scholen.

Ondanks de individuele vrijheden die de scholen genoten, was er een aantal overeenkomsten tussen de bovengenoemde negen scholen. Een algemene overeenkomst was dat de scholen alleen toegankelijk waren voor jongens.⁷ Vergelijking van de bronnen van Thomas Hughes en literatuur van moderne historici als James Mangan toont aan dat er drie belangrijke onderwerpen zijn die op elk van de negen oude fundamentele public schools aanwezig waren: religie, character building en sport.⁸

Het onderwerp religie wordt uitvoerig besproken in een analyse van Andreas M. Kazamias, emeritus in Educational Policy Studies aan de University of Wisconsin. Zijn review van het werk van historicus Thomas W. Bamford, *The Rise of the Public Schools: A Study of Boys’ Public Boarding Schools in England and Wales from 1837 to the Present Day* laat zien dat, hoewel op alle scholen sprake was van een christelijke moraliteit die werd versterkt door dagelijkse routines zoals bidden, de mate waarin religie van belang was, per school verschilde.⁹ Verdere invulling van religie werd aan de scholen zelf overgelaten. Feestdagen werden op eigen wijze gevierd en nevenschoolse activiteiten zoals kerkkoren werden door de school zelf bepaald. Naast de aanwezigheid van een kapel op de campus hadden de scholen vaak nauwe contacten met kerken in de regio, die invloed hadden op de scholen door middel van hun financiële bijdragen.¹⁰ Ook Mangan beschrijft in ‘Social Darwinism’ dat de scholen en samenleving met elkaar verbonden waren door de financiële bijdragen die aan de scholen werden geschonken.¹¹ Daarnaast wordt benadrukt dat de rol van public schools in de samenleving niet te ontkennen is.

⁶ Colin Shrosbree, *Public Schools and Private Education: the Clarendon Commission, 1861-64, and the Public Schools Acts* (Manchester, 1988), 12.

⁷ William C. Richardson, ‘Trends in Public School Education in England’, *Journal of Educational Sociology* 27:1 (1953), 4-15, alhier 7.

⁸ Mangan ‘Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England’, 135-159.

⁹ Andreas M. Kazamias, ‘The Rise of the Public Schools: A Study of Boys’ Public Boarding Schools in England and Wales from 1837 to the Present Day by Thomas W. Bamford’, *Comparative Education* 4:1 (1967), 75-76, alhier 75.

¹⁰ *Ibidem*, 75.

¹¹ Mangan ‘Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England’, 135-159, alhier 140.

Rich legt een nauw verband tussen public schools en imperialisme.¹² In zijn boek *Elixir of Empire* beschrijft hij dat, zolang deze vorm van public schools bestond in het Britse rijk, deze scholen verbonden waren met het Brits imperialisme. Invloedrijke politici gebruikten public schools als een medium om hun gedachtegoed aan de jeugd over te brengen, om zo het voortbestaan van het Britse rijk te verzekeren. Volgens Patrick J. Finn, professor emeritus in Education aan de University Of Buffalo en State University of New York, maakte het tweede gemeenschappelijke onderwerp 'character building', of het vormen van 'echte mannen', onderdeel uit van het imperialistische gedachtegoed. Dit beschrijft hij in zijn werk 'Preparing for Power in Elite Boarding Schools and in Working-Class Schools'. In character building waren kwaliteiten als daadkracht, zelfstandigheid en het nemen van initiatief van belang.¹³ Finn is van mening dat de imperialistische politiek Engeland maakte tot één van de machtigste landen van de negentiende eeuw. Historicus Thomas Hughes beschreef in zijn twee werken over public schools, te weten 'The Public Schools of England' en 'The Public Schools of England. Part II', al eerder het belang van character building. Finn onderschrijft in 'Preparing for Power', dat zich bijna exclusief richt op character building en hiërarchie op public schools, de mening van Hughes ten aanzien van character building. Finn betoogt dat een van de belangrijkste taken van de public school was om "de leerlingen voor te bereiden op het onderhouden van en het blijven passen in hun sociale klasse, wat wellicht nog belangrijker was dan het daadwerkelijke onderwijs op zichzelf".¹⁴ Hij baseert zich hierbij op het werk van William E. Winn, 'Tom Brown's Schooldays and the Development of "muscular christianity"', gepubliceerd in 1960. Dit werk is een analyse van het fictieve werk van Thomas Hughes, *Tom Brown's Schooldays*, wat het leven op de public schools vanuit de ervaringen van een student vertelt. Hiërarchie is een van de belangrijkste onderwerpen waarover in dit werk van Winn wordt gesproken, zowel ten aanzien van het respect dat de docenten genoten, als ten aanzien van de rangorde die studenten zelf aanbrachten.¹⁵ Leerlingen werden bijna volledig vrijgelaten in het aanbrengen van een onderlinge hiërarchie, aangezien dit zou bijdragen aan hun sociale ontwikkeling. Volgens dit ideaalbeeld zouden de extroverte leerlingen leren een leidende rol op zich te nemen en de introverte leerlingen zouden gedwongen worden voor zichzelf op te komen, wat hen zou helpen in de toekomst.¹⁶ Het werk van Winn laat echter zien dat dit geschetste beeld niet in overeenstemming is met de gangbare praktijk op de scholen. De public schools waren volgens hem een broeinest van tirannie, waar de sterken

¹² Rich, *Elixir of Empire*, 13-17.

¹³ Patrick J. Finn, 'Preparing for Power in Elite Boarding Schools and in Working-Class Schools', *Theory into Practice* 51:1 (2012), 57-63, alhier 61.

¹⁴ *Ibidem*, 57-63.

¹⁵ William E. Winn, 'Tom Brown's Schooldays and the Development of "Muscular Christianity"', *Church History* 29:1 (1960), 64-73, alhier 68.

¹⁶ Rupert Wilkinson, *Gentlemanly Power: British Leadership and the Public School Tradition* (Oxford University Press, 1964) 69.

genadeloos regeerden over de zwakken en de docenten niet ingrepen. Pesten en gepest worden was simpelweg een onderdeel van de opvoeding.¹⁷

Het derde gemeenschappelijke onderwerp is sport. Sport was zodanig van invloed op de public schools dat het belangrijk genoeg werd geacht om, indien nodig, de locatie van de school te verplaatsen naar een rustigere plaats, met als overweging de leerlingen genoeg ruimte te bieden om zich fysiek uit te kunnen leven en om de negatieve invloeden van de grote steden te ontvluchten.¹⁸ Mangan beschrijft in zijn boek *The Game Ethic and Imperialism: Aspects of the Diffusion of an Ideal* dat het belang van sport op public schools was af te lezen aan de manier waarop sportprestaties werden gewaardeerd in vergelijking met academische resultaten.¹⁹ Op meerdere scholen, met rugby als meest karakteristieke voorbeeld, werden de fysieke prestaties van de leerlingen waardevoller geacht dan alle andere prestaties. Slechte resultaten bij Grieks en Latijn konden worden goedge maakt met een voortreffelijke prestatie in rugbywedstrijden. Mangan zet in zijn werk *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public Schools* uiteen hoe sport op public schools werd vormgegeven aan de hand van routine, symboliek en beloningen. Sport nam op die wijze een evidente positie in bij de bepaling van de hiërarchie.²⁰ Mangan noemt in dit werk sport het voornaamste medium van muscular christianity en legt daarnaast nog een extra relatie tussen muscular christianity en imperialisme door middel van de term 'athleticism'.

Het beeld dat door de bronnen en literatuur wordt geschetst, is dat in de negentiende eeuw het leren van en het ervaring opdoen met hiërarchie één van de belangrijkste taken was van de public schools, zelfs nog belangrijker dan het verzorgen van het onderwijs zelf. De public schools werden geacht hun pupillen voor te bereiden op de rol die zij zouden moeten vervullen in hun latere leven als godsvruchtig lid van de sociaal leidende klasse waartoe zij behoorden. Er zijn reeds talrijke onderzoeken gedaan naar hoe religie en de imperialistische politiek van Engeland invloed uitoefenden op public schools. Deze twee elementen, te weten religie en imperialisme, worden echter vaak apart besproken. Interessant is het om te onderzoeken hoe de combinatie van de twee, in relatie met elkaar, het dagelijks leven op de public schools heeft beïnvloed. Ik vermoed dat deze relatie evident is en hoop met dit onderzoek te kunnen bijdragen aan een duidelijker beeld hieromtrent. In dit onderzoek zal getracht worden de relatie tussen christendom en imperialisme verder uit te diepen en de invloed daarvan op de vormgeving van public schools te beschrijven. Dit is

¹⁷ Thomas Hughes, 'The Public Schools of England. Part II', *The North American Review*, 129:272 (1879), 37-52, alhier 44.

¹⁸ Hughes, 'The Public Schools of England', 352-371, alhier 367.

¹⁹ James A. Mangan, *The Games Ethic and Imperialism: Aspects of the Diffusion of an Ideal* (Routledge, 2013), 45-46.

²⁰ Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 37-38.

samen te vatten in de hoofdvraag van dit onderzoek: *Op welke wijze beïnvloedde christendom en imperialisme het dagelijks leven op public schools in Victoriaans Engeland (1800-1900)?*

Alvorens bovenstaande vraag te beantwoorden zal in het tweede hoofdstuk aandacht worden besteed aan een aantal begrippen om verwarring over de definities te voorkomen. In het derde hoofdstuk zal de opzet van de scholen uiteen worden gezet. In de negentiende-eeuwse Victoriaanse politiek was het imperialisme sterk aanwezig en daarmee veranderde de Britse samenleving en de kijk op het christendom. Dit had gevolgen voor het dagelijks leven op de public schools. In het vierde hoofdstuk zal beschreven worden wat er veranderde in de aanpak van de public schools in de negentiende eeuw en hoe christendom en imperialisme betrokken waren bij deze verandering van het dagelijks leven op de scholen. In het vijfde hoofdstuk zal weergegeven worden wat het effect was van deze wijziging van beleid. Tenslotte, in hoofdstuk zes, zullen de resultaten van het onderzoek worden samengevat in een alomvattende conclusie, in de hoop een zo compleet mogelijk antwoord te geven op de hoofdvraag.

2: Definities en Toelichting

Ter voorbereiding op het beantwoorden van de hoofdvraag moeten bepaalde termen worden toegelicht om onduidelijkheden te voorkomen.

Teneinde bij het beantwoorden van de hoofdvraag geen discussie over de terminologie op te roepen, is het van belang de termen 'public school', 'christendom', 'imperialisme' en 'muscular christianity' te definiëren.

Public Schools

Een public school is een privéschool in Engeland. Het is een meestal prestigieuze, niet-gesubsidieerde school voor voortgezet onderwijs, vaak in combinatie met een internaat.²¹

Het onderwijs is bestemd voor leerlingen van circa 12 tot 18 jaar oud. Traditioneel gaat het om gescheiden kostscholen voor jongens en meisjes. De kostscholen die in dit onderzoek worden behandeld waren uitsluitend toegankelijk voor jongens.

De term 'public school' is enigszins misleidend. De letterlijke vertaling zou luiden 'openbare school' en zou dus een door de overheid gefinancierde instelling zijn. In Schotland is een 'public school' te vergelijken met een openbare school in Nederland, maar in de andere landen van het Verenigd Koninkrijk heeft de 'public school' wel de meer elitaire betekenis. In andere Engelstalige landen worden dan ook vaak andere termen gebruikt en spreekt men van 'state school' voor gesubsidieerde, en 'private school' voor niet-gesubsidieerde instellingen.

Christendom

Engeland heeft een bewogen geschiedenis achter de rug ten aanzien van de staatsreligie. Opvolgende monarchen wisselden de overheersing van katholicisme en protestantisme over Engeland af, wat meer dan eens uitliep op gewelddadige confrontaties.²² Sinds de zestiende eeuw heeft Engeland haar eigen kerk, the Church of Engeland of wel Anglicaanse kerk, die een middenweg kiest tussen katholicisme en protestantisme.²³ Deze kerk erkent de autoriteit van de paus niet en plaatst de eigen Engelse monarch aan het hoofd van de kerk. De huidige koningin van Engeland, koningin Elizabeth II, geniet nog altijd deze positie. Het christendom waaraan in dit onderzoek wordt gerefereerd verwijst naar de Anglicaanse geloofsovertuiging.

²¹ John R. Reed, 'The Public Schools in Victorian Literature', *Nineteenth-Century Fiction* 29:1 (1974), 58-76, alhier 65.

²² John Wolfe, *Religion in Victorian Britain: Culture and empire. Volume V* (Manchester University Press, 1997), 129-130.

²³ Massey H. Shepherd Jr. en Dale B. Martin, 'Anglicanism', *Encyclopedia of Religion* 1 (Detroit, 2005), 349-350, alhier 349.

Imperialisme

Imperialisme is het proces waarbij landen hun macht in andere delen van de wereld uit willen breiden door gebieden te veroveren en te beheersen. Daarnaast is het van belang om de eigen cultuur en politiek over te brengen dan wel op te leggen aan de bevolking. Dit begrip mag niet verward worden met kolonialisme, waarbij de motivaties puur economisch zijn.

De Victoriaanse periode in Engeland, gedurende de negentiende eeuw, was een van de meest succesvolle periodes van het Britse rijk.²⁴ De Industriële Revolutie in combinatie met een succesvol koloniaal beleid gaf Engeland de mogelijkheid om zich te ontwikkelen tot wereldrijk. Engeland was het eerste geïndustrialiseerde land ter wereld. Het land bezat enorme gebieden die dienst deden als afzetmarkt voor de industriële producten enerzijds en anderzijds als leverancier voor goedkope ruwe grondstoffen. Deze situatie begon echter om te slaan tijdens de negentiende eeuw, toen andere landen eveneens gingen industrialiseren. Omstreeks 1870 had de Engelse industrie voor het eerst echte concurrenten.

De ideologie van de Europese koloniale expansie tussen 1870 en de Eerste Wereldoorlog wordt vaak het nieuwe imperialisme genoemd.²⁵ Deze periode wordt gekenmerkt door een wedloop in het veroveren van overzeese gebieden en het ontwaken van gedachten over raciale superioriteit.

Muscular Christianity

Muscular christianity is een protestantse stroming binnen het christelijke geloof. Het geeft ruimte voor religieuze devotie, maar meer dan andere stromingen wordt dit gecombineerd met een fysieke component die de nadruk legt op mannelijkheid, assertiviteit en excellente fysieke prestaties.²⁶ Dit zijn eigenschappen die uitstekend van pas komen binnen een imperialistische politiek. De Britse politici en de kerken, die in de negentiende eeuw een belangrijk deel van de financiële bijdragen leverden aan de scholen, hechtten veel waarde aan deze eigenschappen. Muscular christianity was daardoor aantrekkelijker voor public schools dan andere christelijke stromingen, die een meer passieve en overwegende levensstijl aanhingen.²⁷ Binnen deze andere stromingen wordt neergekeken op alles wat wordt geassocieerd met agressie, competitie en mannelijkheid. Muscular christianity, daarentegen, hangt in plaats daarvan een meer actieve,

²⁴ Duncan Bell, *The Idea of Greater Britain: Empire and the Future of World Order, 1860-1900* (Princeton University Press, 2011,) 33-34.

²⁵ *Ibidem*, 159-222.

²⁶ Nick J. Watson, 'The Development of Muscular Christianity in Victorian Britain and Beyond', *Journal of Religion & Society* 7 (2005), 1-21, alhier 2.

²⁷ Winn, 'Tom Brown's Schooldays', 64-73, alhier 70.

agressieve, sociaal betrokken, mannelijk levensstijl aan, terwijl de devotie aan God behouden blijft.²⁸ Sport is hierbij het belangrijkste middel om de combinatie van devotie en mannelijkheid uit te dragen. Sport, de spelers en de sportvelden hadden een centrale rol binnen de scholen.²⁹ Bovendien bleef symbolisme binnen de sport, zoals bidden voor het begin van een wedstrijd, een belangrijke rol spelen.

Vrijmetselarij

De vorm van vrijmetselarij zoals deze in de negentiende eeuw in Engeland bestond begon zich te vormen in de zestiende eeuw, toen het principe van vrijmetselarij zich verplaatste van individuele acties en acties van kleinschalige groeperingen naar een georganiseerd logement. De Schot sir Robert Moray speelde hierbinnen een belangrijke rol.³⁰ De beweging zoals die zich ontwikkelde in Engeland streefde naar het bereiken van ultieme wijsheid, daarbij onder andere gesteund door de kracht en schoonheid van het christendom.

²⁸ Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 105-107.

²⁹ *Ibidem*, 142.

³⁰ Fred L. Pick, Gilfred N. Knight en Frederick Smyth, *The Pocket History of Freemasonry* (Philosophical Library, 1953), 101 .

3: Opzet van de Scholen

De negen oude fundamenteën waren gelegen in de zuidelijke helft van Engeland. De scholen werden vrijwel allemaal opgericht tussen 1500 en 1600. Vanaf hun oprichting ontvingen de scholen tussen de 10.000 en 20.000 pond in de vorm van giften en donaties. Veel van deze donaties kwamen van de leiders van het Britse rijk. Ze investeerden in public schools, stuurden hun eigen kinderen erheen en werden later in hun functie opgevolgd door een alumnus van een dergelijke school. De andere grote donateur van de public schools was de Engelse kerk.³¹

Aangezien kinderen uit arme families moesten werken om in het onderhoud van het gezin te voorzien, werden de public schools voornamelijk bezocht door jongens uit invloedrijke, rijke bevolking, zoals de adel en politieke families.³² Het kwam zelden voor dat kinderen uit rijke middenstandsgesinnen aan een public school studeerden, aangezien zij meestal door hun vaders werden opgeleid om het familiebedrijf over te nemen. Een uitzondering hierop is public school Merchant Taylors' School, die zich juist specifiek richtte op het vormen van jongens uit de middenstand.

Het bestuur van een public school bestond in zijn algemeenheid uit: één of twee schoolhoofden, een extra toezichthouder of 'burgemeester', een groot aantal docenten, een aantal kapelaans, overige geestelijken en enkele koorzangers.³³ Hoewel dit de algemene trend is, waren de scholen vrij in de opzet van hun bestuur. De docenten die op de scholen werden aangenomen waren verantwoordelijk voor het verzorgen van de lessen voor de studenten. Dit hield in dat de invulling van de lessen en de stof die werd onderwezen volledig afhankelijk was van de docent die werd aangesteld.³⁴

Op alle scholen, Merchant Taylors' School uitgezonderd, bestond het systeem 'fagging'. Dit toezichtssysteem hield in dat voorbeeldige leerlingen werden aangesteld als prefect.³⁵ Hun functie was die van assistent van de toezichthouders. Binnen deze functie mocht een prefect andere leerlingen straffen, vaak door middel van lijfstraffen. Het systeem van fagging maakte een belangrijk onderdeel uit van character building van leerlingen op de scholen.³⁶

³¹ Rich, *Elixir of Empire*, 21.

³² Alec C. O. Ellis, 'Influences on School Attendance in Victorian England', *British Journal of Educational Studies* 21:3 (1973), 313-326, alhier 315.

³³ Hughes, 'The Public Schools of England', 352-371, alhier 359.

³⁴ Hughes, 'The Public Schools of England. Part II', 37-52, alhier 49.

³⁵ James A. Mangan, *'Manufactured' Masculinity: Making Imperial Manliness, Morality and Militarism* (Routledge, 2013), 84.

³⁶ Hughes, 'The Public Schools of England', 352-371, alhier 358.

Rugby School wordt gezien als het schoolvoorbeeld van een public school in Victoriaans Engeland.³⁷ Rugby School, officiële naam The Free School of Lawrence Sheriff, werd in 1567 opgericht door Lawrence Sheriff op zijn eigen land in Rugby, Warwickshire.³⁸ De financiers van Rugby School hadden vrijwel volledige zeggenschap over het bestuur van de school; zij bepaalden wie het schoolhoofd werd, hoe de supervisie werd geregeld, welke geleerden werden aangesteld als docent, wat mocht worden onderwezen et cetera. De verantwoordelijkheid voor de school lag uiteindelijk wel volledig bij het schoolhoofd. Later werd, net als op andere scholen, een meer democratisch systeem met meerdere hoofden doorgevoerd, waardoor de invloed van het schoolhoofd deels werd ingeperkt.³⁹ Rugby was van de negen scholen de school die zich het meeste richtte op fysieke gezondheid.⁴⁰ Sport was van een dermate groot belang dat het het curriculum in grote mate domineerde. Een excellente leerling werd vaak puur gedefinieerd als zodanig vanwege zijn fysieke prestaties.⁴¹ Afgestudeerden van Rugby zijn onder andere de uitvinder van de sport rugby William Webb Ellis, de bedenker van Australian Football Tom Wills en Junior Prime Minister Neville Chamberlain.⁴²

In 1864 werd het Clarendon Commission Report bekendgemaakt.⁴³ De Clarendon Commission was een commissie, aangesteld door de Engelse kroon, om 'de negen leidende scholen van Engeland' te onderzoeken.⁴⁴ Hiermee worden de negen scholen bedoeld die centraal staan in dit onderzoek. Dit rapport, dat algemene aanbevelingen bevatte voor het curriculum en het bestuur van de scholen, werd opgevolgd door de Public Schools Act in 1868. Dit was de eerste bemoeienis van de overheid met de public schools sinds hun oprichting. In de Public Schools Act werden de scholen aan duidelijkere regels gebonden, waaronder de wijze waarop het schoolhoofd moest worden benoemd, welke leerlingen toegelaten mochten worden en hoe de kapel op het schoolterrein gebruikt behoorde te worden.⁴⁵ Verdere bestuurlijke zaken, zoals de dagindeling en het curriculum, waren nog steeds de verantwoordelijkheid van elke individuele school zelf.

³⁷ Rich, *Elixir of Empire*, 22.

³⁸ Hughes, 'The Public Schools of England', 352-371, alhier 364.

³⁹ *Ibidem*, 364.

⁴⁰ Hughes, 'The Public Schools of England. Part II', 37-52, alhier 38.

⁴¹ Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 143.

⁴² <http://www.rugbyschool.co.uk/about/history/>, zoals bekeken op 13-12-2015, 9.12 uur.

⁴³ Rich, *Elixir of Empire*, 36.

⁴⁴ Shroobree, *Public Schools and Private Education*, 12.

⁴⁵ Public Schools, Act, 1868.

Dagindeling van de Scholen

James Mangan geeft in zijn boek *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School* aan hoe de dagindeling vóór de invoering van de Public Schools Act eruit zag;

De dag begon in de vroege ochtend, vaak rond zes uur, met een heilige mis. De eerste les, die één uur duurde, volgde meteen op de dienst. Pas daarna werd er ontbeten. Daarna volgde een lesblok dat de rest van de ochtend duurde, waarna het middageten volgde. Na het eten was er tijd voor ontspanning, vaak in de vorm van sport, gevolgd door een studieblok van twee uur. Rond vijf uur 's middags werd eten, vaak brood, en bier geserveerd. Vervolgens werd de kapel bezocht voor het gebed. Van half zes tot zeven was het laatste studieblok van de dag. De dag werd afgesloten met het avondeten, enige vrije tijd en een avondgebed. De dag eindigde rond half negen.⁴⁶

Na de invoering van de Public Schools Act zijn er amper wijzigingen in de indeling te zien; De dag begon nog altijd met een mis. De ochtendklas en het ontbijt waren nu verwisseld; na de mis werd ontbeten en daarna volgde een studieblok van acht uur tot één uur. De rest van de dagindeling bleef hetzelfde.⁴⁷

Het Curriculum

De scholen presenteerden hun curriculum als een academisch curriculum vanuit een praktische aanpak.⁴⁸ Deze aanpak werd in grote lijnen door alle scholen aangehouden. Het curriculum was sterk afhankelijk van het marktprincipe, van vraag en aanbod. Het curriculum werd bepaald door twee factoren; enerzijds door de school, die als opdracht had het academisch niveau te handhaven en anderzijds door de leden van de sociale klasse waartoe de leerlingen behoorden, aangezien een groot deel van de financiën van de school werd verstrekt door de klassegenoten van deze leerlingen.⁴⁹

Het curriculum bestond in zijn algemeenheid uit: Engels als moedertaal, klassieke talen waaronder Grieks en Latijn, moderne talen zoals Frans, geschiedenis en een groep vakken die onder de noemer 'science' werden aangeboden, bestaande uit geometrie, scheikunde, natuurkunde en in sommige gevallen astronomie. Verder bestond het curriculum uit een professionaliteitstraining, waarin de leerlingen specifiek in aanraking werden gebracht met beroepsvaardigheden en uit een categorie die 'overig' werd genoemd, waar vaak sport onder viel.⁵⁰

⁴⁶ Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 251.

⁴⁷ *Ibidem*, 251.

⁴⁸ David J. Labaree, 'Curriculum, Credentials, and the Middle Class: A Case Study of a Nineteenth Century High School', *Sociology of Education* 59:1 (1986,) 42-57, alhier 51.

⁴⁹ *Ibidem*, 52.

⁵⁰ Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 251.

Het belangrijkste doel van de scholen was om voor de leerlingen een kwalitatief goede opleiding te verzorgen.⁵¹ Het gewenste resultaat van de scholen was om goede educatie te verzorgen voor jongens, die voornamelijk gericht was op academische vaardigheden met een praktische insteek.⁵²

⁵¹ Hughes, 'The Public Schools of England. Part II', 37-52, alhier 50.

⁵² Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 13-64.

4: De Politici, de Kerk en de Veranderingen op de Scholen

De Politici

In de negentiende eeuw had het rijk een medium nodig om zijn imperialistische ideologie te verkondigen.⁵³ Binnen de Britse politiek in de negentiende eeuw was er bovendien volop sprake van vrijmetselarij. De beweging streefde naar het bereiken van ultieme wijsheid, en steunde daarbij onder andere op de kracht en schoonheid van het christendom. Symbolen en rituelen werden gezien als een belangrijke ondersteuning daarvan. Het Britse rijk en de daarin verweven vrijmetselarij, streefden ernaar te floreren en gebruikten hun macht en hun invloed op de samenleving om dit doel te verwezenlijken. De public schools bekleedden hierbinnen, volgens Moray, Schots kolonel, geleerde en vrijmetselaar en bevriend met de Engelse koning, een centrale rol.⁵⁴ Vandaar dat het loge van vrijmetselarij enorme bedragen inzamelde om aan de scholen te doneren. Zo was er een schenking van een som van bijna 150.000 pond, die ten goede kwam aan het opknappen van meerdere schoolgebouwen. Deze combinatie van politiek en religie met een interesse voor scholing was een goed medium om de kloof tussen de wensen van de politici en de geestelijken te overbruggen. De interesse in de public schools steeg, gemotiveerd door de imperialistische ontwikkelingen binnen de Engelse politiek. Daarmee stegen eveneens de bedragen die door andere instanties aan de scholen werd gedoneerd.

De Public Schools Act benadrukte het belang van inspraak van buitenaf en beperkte daarmee de macht van het schoolhoofd.⁵⁵ Britse politiek leiders, die tevens belangrijke geldschieters van de scholen waren, maakten hier dankbaar gebruik van. Zij verzochten de scholen met nadruk om de leerlingen op te leiden als 'Beschermers van het Britse Rijk'.⁵⁶ De term 'beschermers' refereerde aan de theorie van de Griekse filosoof Plato die ervan uitging dat een samenleving behoorde te bestaan uit beschermers, soldaten en werkers, die verenigd waren onder één koning. Iedereen heeft zijn plaats binnen deze verdeling en behoorde deze rol te accepteren. De bestuurders van het rijk stonden erop dat de leerlingen van public schools, net als zij, het rijk en zijn positie zouden beschermen. Dit bezorgde de leerlingen een andere plaats in de hiërarchie van Engeland zelf; zij stonden boven de soldaten en de werkers van de samenleving. Hierdoor stonden ze automatisch hoger dan de volkeren in de Britse koloniën. Het gevoel van suprematie werd hierdoor nog meer gevoed. Rich noemt dit het "uitbuiten van het educatief systeem door het imperialisme".⁵⁷

⁵³ Rich, *Elixir of Empire*, 15-16.

⁵⁴ *Ibidem*, 83.

⁵⁵ *Ibidem*, 36-38.

⁵⁶ *Ibidem*, 36-38.

⁵⁷ Peter J. Cain en Anthony G. Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000* (Routledge, 2014), 120.

De rol van de leiding van de school, het schoolhoofd, was in het uitdragen van de imperialistische ideologie van groot belang. Het schoolhoofd wordt door moderne historici gezien als het ultieme product van een public school.⁵⁸ De schoolhoofden van de public schools waren sterk verbonden met invloedrijke figuren in de politiek. Aangezien het de bedoeling was dat de leerlingen de ideologie van het rijk zouden overnemen, was het van belang dat de leidinggevenden op de scholen deze ideologie ook uitstraalden. Charles Whittaker, Associate Justice aan de United States Supreme Court, noemde dit het "uitbreiden van het territorium".⁵⁹ Hiermee bedoelde hij dat het imperialistische gedachtegoed op zoveel mogelijk niveaus in de samenleving moest worden verspreid en dat public schools daar een belangrijke rol in konden vervullen.

Het principe van 'survival of the fittest' was populair bij de imperialistische politici aangezien het hun acties binnen hun koloniën legitimeerde. Zij waren beter dan de inheemse bevolking en hadden dus het recht hen te overheersen. De ideologie dat de sterksten regeerden en de zwakken aan hen ondergeschikt waren moest ook duidelijk gemaakt worden aan de jongeren, vandaar dat op scholen sterk werd gepromoot de leerlingen hun eigen hiërarchie te laten samenstellen. Het desinteresse van de docenten ten aanzien van het toezicht houden op de leerlingen kan volgens Mangan dan ook verklaard worden door het opkomend sociaal darwinisme in de negentiende eeuw.⁶⁰ Het eerder genoemde fenomeen 'fagging', waarin de leerlingen die het beste presteerden zeggenschap kregen over de minder getalenteerde jongens is hiermee vergelijkbaar. Doordat de politici, via hun donaties, inspraak kregen in de gang van zaken op de scholen begon het leven op de public schools parallellen te vertonen met de politieke ontwikkelingen in de samenleving. Mangan gaat zelfs verder door te stellen dat de public schools een microkosmos was van de sociale macrokosmos.⁶¹

De scholen werkten volgens een sterk meritocratisch pedagogisch principe.⁶² Ze lieten jongeren van hogere, rijkere klassen toe, waardoor de status van de scholen steeg en het bezoeken ervan voor zowel de leerlingen als de ouders een zaak van prestige werd. Dit veroorzaakte een kettingreactie bij de hogere klasse om hun jongens eveneens naar deze scholen te sturen.⁶³ Het principe van 'hun weg naar de top bekostigen' kwam daardoor steeds meer voor.⁶⁴

⁵⁸ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 156.

⁵⁹ Rich, *Elixir of Empire*, 39.

⁶⁰ Mangan 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', 135-159, alhier 143.

⁶¹ *Ibidem*, 143.

⁶² Labaree, 'Curriculum, Credentials, and the Middle Class', 42-57, alhier 51.

⁶³ *Ibidem*, 56.

⁶⁴ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 169-170.

De Kerk

Naast de donaties van individuele, invloedrijke personen uit de politiek was de kerk een belangrijke donateur voor public schools. Ook hiertegenover werden eisen gesteld, te weten het verkondigen van het Anglicaanse geloof op de scholen.⁶⁵ Gezien de tijdsgeest was dit een eis waaraan gemakkelijk kon worden voldaan. Religieuze devotie was normaal in de negentiende eeuw.⁶⁶ De kerk eiste echter meer dan alleen bidden voor het eten; religie moest een breed geaccepteerd en toegankelijk concept worden op de scholen.⁶⁷ De scholen lagen vaak op kleine afstand van de donerende kerk, maar het was desondanks niet de bedoeling dat leerlingen continu de campus verlieten om naar de kerk te gaan; dit zou een te groot risico vormen, aangezien de jongens dan blootgesteld zouden worden aan de negatieve invloeden van de stad, zoals de mogelijke gevolgen van werkloosheid en dakloosheid, drankmisbruik en gokken.⁶⁸ De kapel op de campus kreeg hierdoor een belangrijke rol; hier werden dagelijks diensten gehouden, met regelmatig een gastspreker van de geldverstrekkende kerk. De kerk zelf werd door de leerlingen bezocht bij speciale gelegenheden, zoals Pasen en kerst.⁶⁹

De kerken wilden echter dat de jongens niet alleen tijdens het bidden in aanraking kwamen met godsdienst, maar dat ze constant omgeven werden door de christelijke religie. De oplossing hiervoor was symboliek; naast de godsdienstige rituelen werden de scholen volgehangen met crucifixen en glas-in-lood met religieuze onderwerpen, om hen eraan te herinneren dat God altijd aanwezig was.⁷⁰

Sociaal darwinisme, waar de politici erg over te spreken waren, lag niet goed binnen de kerk. Het adagium 'survival of the fittest' was in principe tegenstrijdig met de kernwaarde van het traditionele christelijke geloof, die stelt dat iedereen gelijk is. Daarnaast zou de theorie leiden tot atheïsme.⁷¹

Historicus en politiek criticus Thomas Hughes en collega-historicus en Broad Church priester Charles Kingsley benadrukten daarover al vroeg in de negentiende eeuw dat de traditionele, redelijk passieve, vorm van christendom niet aansloot bij de imperialistische ideologie van het Britse rijk. Deze beide historici pleitten in plaats daarvan voor een meer actieve en meer agressieve vorm van christendom, die ruimte gaf voor character building en fysieke ontwikkeling. Deze vorm van

⁶⁵ Wolfe, *Religion in Victorian Britain*, 129-130.

⁶⁶ Shepherd en Martin, 'Anglicanism', 349-350, alhier 349.

⁶⁷ Wolfe, *Religion in Victorian Britain*, 129-130.

⁶⁸ Mangan, 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', 135-159, alhier 156.

⁶⁹ Hughes, 'The Public Schools of England', 352-371.

⁷⁰ Bell, *The Idea of Greater Britain*, 35.

⁷¹ Mangan, 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', 135-159, alhier 156.

christendom werd bekend onder de term 'muscular christianity'.⁷² Deze variant van protestants christendom maakte de staatsreligie meer congruent met de imperialistische politiek van Engeland.⁷³

Aanpassingen door de Scholen

Aangezien sommige van de voorwaarden tegenstrijdig leken was het een zware taak voor de scholen om aan de eisen van zowel de politici als de kerk te voldoen. Ten eerste paste de school die de donatie ontving het curriculum aan. Met name het vak geschiedenis werd inhoudelijk aangepast.⁷⁴ De lessen werden zodanig opgezet en de historische consensus werd dusdanig vertekend dat deze het Britse rijk ten goede kwam, en dat het respect voor en de band met het rijk werd versterkt.⁷⁵ Daarnaast beschrijft Mangan dat er meer aandacht werd besteed aan sport als vast onderdeel van het curriculum.⁷⁶ Muscular christianity, de combinatie tussen devotie en mannelijkheid, was de oplossing voor het dilemma waarvoor de school stond om de leerlingen zowel een gevoel van suprematie als van christelijke godvruchtigheid mee te geven. Hij benoemt dat er meer aandacht werd geschonken aan wat hij 'athleticism' noemt, een combinatie tussen muscular christianity en imperialisme, die, zoals hij benadrukt, door de aangeleerde superieure houding gericht op assertiviteit en zelfvertrouwen, heeft bijgedragen aan het succes van het Britse rijk.⁷⁷

Naast aanpassingen van het curriculum en meer aandacht voor sport werd er door de kerk en de politici gedoneerd en om aandacht gevraagd voor rituelen en symbolen. Rituelen werden in het Britse rijk gezien als uitermate belangrijk, belangrijker nog dan wapens en geld. Machthebbers waren van mening dat de beste manier om rituelen te verspreiden was door ze te vervlechten in het onderwijs.⁷⁸ Deze aanpak was succesvol. Het succes van het verspreiden van de ideologie wordt nog steeds toegeschreven aan de wijze waarop deze onder de aandacht werd gebracht, namelijk door gebruik te maken van rituelen, die een gevoel van eenheid onder de bevolking deed ontstaan. Voorbeelden hiervan waren het verlenen van studiebeurzen en het financieren van studiereizen door Engeland aan voorbeeldige leerlingen. Het doel van deze reizen was om de leerlingen in contact te brengen met verschillende politieke leiders.⁷⁹ Daarnaast werden ze rondgeleid in belangrijke staatsgebouwen. Ook werden er bij verschillende gelegenheden, bijvoorbeeld sportevenementen,

⁷² Watson, 'The Development of Muscular Christianity in Victorian Britain and Beyond', 1-21, alhier 9.

⁷³ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 49.

⁷⁴ Labaree, 'Curriculum, Credentials, and the Middle Class', 42-57, alhier 52.

⁷⁵ Rich, *Elixir of Empire*, 35.

⁷⁶ Mangan, *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School*, 99-121.

⁷⁷ Rich, *Elixir of Empire*, 102.

⁷⁸ *Ibidem*, 18.

⁷⁹ *Ibidem*, 62.

prijzen uitgereikt aan de winnaars.⁸⁰ Deze prijzen bestonden vaak uit boeken over het Britse rijk zelf of op zijn minst uit boeken met een imperialistische ondertoon.

De scholen zelf werden opgesierd met religieuze glas-in-loodramen en schilderijen om de devotie op de school te stimuleren.⁸¹ Daarnaast kwam religieuze iconografie terug in studieboeken en werden de gangen bijvoorbeeld gedecoreerd met harnassen. Referenties naar het Britse rijk, bijvoorbeeld het wapen van het Britse rijk, waren er in overvloed. Religie was een onlosmakelijk deel van imperialisme; imperialisme gedijde op rituelen en symboliek om een eenheid te creëren. De religie, in dit geval christendom, werd als een onderdeel daarvan gebruikt.⁸²

Het belangrijkste symbool van de public schools was echter de stropdas.⁸³ Hieraan kon de plaats in de hiërarchie worden afgelezen. Prefecten, leden van belangrijke clubs en dergelijke droegen speciale stropdassen met eigen logo's en kleuren, waaraan hun hoge positie kon worden afgelezen. Saillant detail was dat het patroon en de kleuren van de stropdassen gebaseerd waren op oorlogsmedailles. Het doel van de politici, namelijk het kweken van een verheven gevoel, kwam hierin uitdrukkelijk naar voren.

Door de jongens al op vroege leeftijd kennis te laten maken met rituelen werd een sterk gevoel van patriottisme bij hen gekweekt, wat zij in hun verdere leven met zich meenamen.⁸⁴

De Perfecte Leerling

Door de invloed van de donerende kerk en politici veranderde de kijk op het onderwijs en op de leerlingen zowel op de school als daarbuiten.

Een quote van contemporain schoolhoofd G. G. T. Heywood van Shrewsbury School:

*"...from a master's point of view, the ideal boy is the one who makes the most of his natural gifts of mind and body... a boy who can work hard and play hard... yet behind all this he possesses the virtues and characteristics which we all associate with a Christian gentleman. He is unselfish, modest, frank and honourable, and although he does his best to conceal it, he has a foundation of true religion."*⁸⁵

Spectator, een conservatief Brits tijdschrift, gaf in de uitgave van 2 mei 1857 een min of meer vergelijkbare definitie van een Engelse leerling aan een public school. Het tijdschrift beschreef de fictieve Rugby student Tom Brown, uit het boek 'Tom Brown's Schooldays' geschreven door Brits

⁸⁰ Rich, *Elixir of Empire*, 63.

⁸¹ Wolfe, *Religion in Victorian Britain*, 129-130.

⁸² Rich, *Elixir of Empire*, 14.

⁸³ *Ibidem*, 66-67.

⁸⁴ Wolfe, *Religion in Victorian Britain*, 130.

⁸⁵ Mangan, 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', 135-159, alhier 136.

historicus en criticus Thomas Hughes, als de perfecte public school student. *Spectator* schreef in deze uitgave:

*“(Tom Brown) is a thoroughly English boy. Full of kindness, courage, vigour and fun – no great adept of Greek and Latin, but a first rate cricketer, climber and swimmer, fearless and skillful at football, and by no means adverse to a good stand-up fight in a good cause... (his) piety is of that manly order, that not even an ordinary schoolboy of the present day will find himself wearied of it.”*⁸⁶

Uit deze twee quotes is een aanzienlijke hoeveelheid informatie te destilleren ten aanzien van het ideaalbeeld wat bestond over de leerlingen op public schools. Er zijn een aantal overeenkomsten tussen de beschrijving van Heywood en die van *Spectator*; de ideale public school student was religieus ingesteld en werkte hard. De weergave van *Spectator* richtte zich echter veel meer dan die van Heywood op fysieke prestaties. De academische vaardigheden, in dit voorbeeld Grieks en Latijn, waren hieraan ondergeschikt. Het belangrijkste uit deze quote van *Spectator* is in mijn ogen echter de passage waarin wordt gesteld dat Brown niet bang was om te vechten voor de goede zaak. In het kader van de imperialistische politiek was dit cruciaal. Het Britse rijk presenteerde haar beleid als een weldaad, sprekende over zaken als ‘the white man’s burden’. Het christelijke Engeland zag zichzelf als per definitie superieur ten opzichte van de koloniale volkeren.^{87 88} In *Spectator* werd dit benadrukt door Tom Brown een ‘echte Engelse jongen’ te noemen, gevolgd door een reeks van positieve eigenschappen; dit alles beklemtoonde dat Engelsen van nature goede, eervolle mensen waren. Gecombineerd met de theorie van Uitsluiting door Insluiting betekende dit dat, door te benadrukken dat Engelsen goede mensen waren, andere volkeren dat automatisch niet waren, in dit geval de koloniale volkeren.⁸⁹ Een fysiek sterke, ‘echt Engelse’ jongen met een religieus fundament die bereid was een stap verder te gaan voor de ‘goede zaak’ was precies wat het Britse rijk nodig had om haar imperialistische politiek uit te voeren.

Zoals Mangan schrijft zijn er verschillende studies gedaan over het boek van Hughes, waaronder door William E. Winn en Fitzjames Stephens.⁹⁰ In het werk van Winn werd Tom Brown beschreven als het schoolvoorbeeld van de idealen van muscular christianity. Mangan onderschrijft

⁸⁶ Mangan, ‘Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England’, 135-159, alhier 137.

⁸⁷ De “White Man’s Burden” is de opvatting dat het blanke ras superieur was aan alle andere rassen en het de taak van het blanke ras was om de andere rassen beschaving bij te brengen.

⁸⁸ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 14.

⁸⁹ Uitsluiting door Insluiting: door het creëren van een bepaalde identiteit krijgen individuen zonder deze identiteit een andere, vaak negatieve status.

⁹⁰ Mangan, ‘Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England’, 135-159, alhier 138.

dit.⁹¹ Dit zou betekenen dat de ideale muscular Christian evenzeer de ideale kandidaat zou zijn voor de Britse imperialistische politiek.

Stephens stelde daarentegen dat het leven van Tom Brown, zoals het werd gepresenteerd in Hughes' boek, absoluut niet representatief was voor hoe het er daadwerkelijk op de public schools aan toe ging. In de Edinburgh Review van januari 1858 schreef hij dat de jongens werden mishandeld door hun medestudenten en dat leraren niet ingrepen, dat de jongens werden vernederd en dat de christelijke normen, zoals devotie, toegenegenheid en ridderlijkheid, over het algemeen afwezig waren.⁹²

Uit bovenstaande informatie blijkt dat het ultieme doel van de geldverstrekende politici was om jongens voor te bereiden op een carrière in de politiek en het dienen van het Britse rijk. De kerk, aan de andere kant, eiste voornamelijk dat de jongens zich ontwikkelden tot godsvruchtige mannen die de religieuze moraal hoog hielden. Het was de taak van de scholen om deze twee elementen te combineren. Niet het inhoudelijke academisch onderwijs stond centraal, maar het voeden van de imperialistische gedachten en het naleven van de christelijke levensstijl.

Jongens die goed waren in sport en zowel devotie als character building belichaamden, genoten het meeste aanzien op de scholen. Zij hadden bovendien een grotere kans om als prefect aangewezen te worden.⁹³ Fysieke excellentie nam een steeds belangrijkere positie in ten opzichte van academische resultaten; devotie en lichamelijke prestaties werden belangrijker dan de traditionele onderwijsvakken. De jongens werden echter niet alleen beoordeeld op basis van hun sportieve prestaties, maar bovendien op de grootte van de bijdrage van hun ouders.⁹⁴ In de praktijk werden de zonen van vrijgeveige donateurs minder streng beoordeeld op examens en kregen op deze manier gemakkelijker kansen vanuit de school aangeboden, zoals een positie binnen het systeem van fagging.

⁹¹ Mangan, 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', 135-159, alhier 139.

⁹² George D. Charter, *The Extent to Which the Novel "Tom Brown's Schooldays", (1857), by Thomas Hughes, Accurately Reflects the Ideas, Purposes and Policies of Dr. Thomas Arnold in Rugby School, 1828-1842.* Masterthese aan de Universiteit van Leeds, Engeland (1967) 12.

⁹³ Winn, 'Tom Brown's Schooldays', 64-73, alhier 69.

⁹⁴ *Ibidem*, 70.

5: Het Effect van de Veranderingen

De educatie die de public schools in de negentiende eeuw verzorgden wordt gelabeld als ‘politiek’ en ‘ouderwets liberaal’.⁹⁵ De scholen droegen de ideologie van de natie uit aan de hand van rituelen en symboliek.⁹⁶ Op deze wijze werden de jongens op de scholen actief geïndoctrineerd door de imperialistische ideologie. Zij raakten overtuigd van de Engelse en christelijke suprematie.

Er werden verschillende rituelen en symbolieken gebruikt om de imperialistische en rituele ideologie te versterken.

De beste manier om alle genoemde soorten van indoctrinatie te combineren was tijdens evenementen, zoals zomerkampen, toespraken, ceremoniën in de schoolkapel et cetera.⁹⁷ Toespraken op dergelijke gelegenheden vertoonden veel overeenkomsten met de imperialistische politieke toespraken. Zowel het taalgebruik als de boodschap van de toespraak waren vergelijkbaar. De boodschap was een eerbetoon aan Brittannië. De suprematie van de leerlingen op de negen leidende scholen sloeg niet alleen op de koloniale volkeren; er was zelfs een gevoel van verhevenheid boven andere Engelsen.

Mangan benadrukt dat de elementen van imperialisme en muscular christianity, te weten een verheven identiteit en religieuze devotie, eveneens terugkwamen in sport op de individuele scholen en onderlinge wedstrijden met andere scholen. Het was de perfecte gelegenheid om suprematie te tonen over zowel andere leidende scholen als over reguliere public schools.⁹⁸

Ook de jaarlijkse festivals waren ideale gelegenheden waarop de suprematie van de leerlingen van public schools alumni en invloedrijke politici duidelijk kon worden tentoongespreid. Zij kwamen bij elkaar voor een dag vol activiteiten, waaronder lezingen. Dit soort dagen waren doordrenkt van symboliek.⁹⁹

Het Effect

Historicus Archibald P. Thornton, die zich specialiseerde in de geschiedenis van het Britse rijk, sprak over een ‘public school spirit’ die de leerlingen na het afstuderen met zich meenamen de ‘echte wereld’ in.¹⁰⁰ Als de jongens eenmaal afstudeerden waren ze doordrenkt van zelfvertrouwen en overtuigd van hun persoonlijke en van de Britse suprematie. Dit droeg bij aan het succes van het

⁹⁵ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 262-263.

⁹⁶ Rich, *Elixir of Empire*, 13-63.

⁹⁷ *Ibidem*, 72.

⁹⁸ James A. Mangan, ‘Grammar Schools and the Game Ethic in the Victorian and Edwardian Eras’, *Albion: A Quarterly Journal Concerned with British Studies* 15:4 (1983), 313-335, alhier 77.

⁹⁹ Rich, *Elixir of Empire*, 90-94.

¹⁰⁰ *Ibidem*, 31.

rijk. De talrijke alumni die politieke carrières aangingen droegen hun boodschap van suprematie vol overtuiging uit in de koloniën. Omdat er binnen de overheerste volkeren geen sprake was van een georganiseerde bindende factor, was het vereende daadkrachtige optreden van het Britse rijk overweldigend en imponerend.¹⁰¹

De sterke relatie tussen afgestudeerden en leerlingen werd goed onderhouden. Het ‘broederschap’ van de school leefde voort, ook ná het afstuderen.¹⁰² De alumni kregen een bijna-heilige status.

De volgende quote uit *British Imperialism*, geschreven door historici Peter J. Cain en Anthony G. Hopkins, laat zien hoe Britse politici uit de negentiende eeuw tegenwoordig worden beschreven:

*“... a small close-knit group of people with similar public-school education and lifestyle”.*¹⁰³

Er kan geconcludeerd worden dat de imperialistische propaganda op public schools succesvol was. Desondanks was voor velen een opleiding aan een public school een zware, vaak traumatische ervaring die veel van de sociale ontwikkeling van de leerlingen onderdrukte. De scholen creëerden echter wel goede imperialistische ‘beschermers’.¹⁰⁴ Dit wordt mede onderschreven door Winn in *Tom Brown’s Schooldays* en Rich in *Elixir of Empire*. Een quote uit dit laatste werk;

*“Public schools aggressively shaped the personalities of the students who became colonial rulers.”.*¹⁰⁵

¹⁰¹ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 102.

¹⁰² Rich, *Elixir of Empire*, 24.

¹⁰³ Cain en Hopkins, *British Imperialism: 1688-2000*, 123.

¹⁰⁴ Rich, *Elixir of Empire*, 110.

¹⁰⁵ *Ibidem*, 107.

6: Samenvattende Conclusie

Op welke wijze beïnvloedde christendom en imperialisme het dagelijks leven op public schools in Victoriaans Engeland (1800-1900)?

De negen scholen veranderden door de tijd heen zowel hun algemene aanpak als hun curriculum. De focus van de scholen verplaatste zich. Aangezien de scholen geen financiële steun genoten van de overheid waren ze volledig aangewezen op de financiële bijdragen van donateurs. De wijzigingen vonden dan ook voornamelijk plaats onder hun invloed. In ruil voor hun giften kregen zij zeggenschap binnen het bestuur van de scholen. De twee belangrijkste donateurs, te weten de kerk en de machthebbende politici, hadden bepaalde eisen; de kerk verwachtte integratie van het Anglicaanse geloof in het dagelijks leven op de scholen; de imperialistische heersers eisten dat de leerlingen klaar zouden worden gestoomd voor belangrijke functies binnen de politiek en de samenleving. Meer dan eens ondersteunden succesvolle politici financieel de school waar zij hun eigen zoon wilden laten studeren, om er zeker van te zijn dat hij als alumnus een leidinggevende positie aan zou kunnen.

Dit hield in dat de public schools twee elementen moesten verenigen; religieuze devotie en imperialistische vorming door middel van character building. Beide elementen waren verenigd in muscular christianity; een protestantse stroming die de nadruk legde op zowel devotie als het belang van fysieke ontwikkeling. Deze onderdelen van muscular christianity zijn terug te vinden in het beleid van de negen fundamenteen, met name in de manier waarop werd omgegaan met sport.

De vraag op welke wijze christendom en imperialisme het dagelijks leven op public schools in Victoriaans Engeland beïnvloedde moet als volgt beantwoord worden: de kerk en de imperialistische politici wilden en kregen als geldschietters inspraak in het beleid van de scholen. De scholen pasten hun beleid en hun curriculum aan aan de wensen van de geldschietters, hetgeen invloed had op de dagelijkse gang van zaken op de scholen en daardoor ook op de leerlingen die afstudeerden.

Te concluderen valt bovendien dat er een wisselwerking ontstond tussen de scholen enerzijds en de leerlingen die door de scholen gevormd werden anderzijds. Veel van deze alumni kwamen na afloop van hun studie namelijk in leidinggevende functies terecht, met name in de politiek, zoals hun geldschietters voor hen. Vervolgens kwamen zij zelf in de positie om zich als donateur te laten gelden en hun eigen eisen aan de public schools te stellen, om zo de cirkel rond te maken. De public schools vormden mannen, mannen vormden op hun beurt de scholen.

Literatuurlijst

Algemeen/historische context

Francis, Martin, 'The Domestication of the Male? Recent Research on Nineteenth- and Twentieth-Century British Masculinity', *The Historical Journal* 45:3 (2002), 637-652.

Hall, Donald E. ed., *Muscular Christianity: Embodying the Victorian Age* (Cambridge University Press, 1994).

Jones, Tod E., *The Broad Church: A Biography of a Movement* (Lexington Books, 2003).

Kazamias, Andreas M., "The Rise of the Public Schools: A Study of Boys' Public Boarding Schools in England and Wales from 1837 to the Present Day by Thomas W. Bamford", *Comparative Education* 4:1 (1967) 75-76.

McGrath, Alister, *Christianity's Dangerous Idea: The Protestant Revolution: A History from the Sixteenth Century to the Twenty-First* (HarperCollins Publishers Inc., 2008).

Putney, Clifford W., "Muscular Christianity", *Men and Masculinities: A Social, Cultural, and Historical Encyclopedia* (2003).

Shepherd, Massey H. Jr. en Martin, Dale B., "Anglicanism", *Encyclopedia of Religion* 1 (Detroit, 2005) 349–350.

Trowles, Tony, *A Guide to the Literature of Westminster Abbey, Westminster School and St. Margaret's Church 1571–2000* (Boydell Press, 2005).

Watson, Nick J., 'The Development of Muscular Christianity in Victorian Britain and Beyond', *Journal of Religion & Society* 7 (2005).

Vraag/probleemstelling

Bell, Duncan, *The Idea of Greater Britain: Empire and the Future of World Order, 1860-1900* (Princeton University Press, 2011).

Cain, Peter J. en Hopkins, Anthony G. *British Imperialism: 1688-2000* (Routledge, 2014).

Charter, George D. *The Extent to Which the Novel "Tom Brown's Schooldays", (1857), by Thomas Hughes, Accurately Reflects the Ideas, Purposes and Policies of Dr. Thomas Arnold in Rugby School, 1828-1842*. Masterthese aan de Universiteit van Leeds, Engeland (1967).

Ellis, Alec C. O., 'Influences on School Attendance in Victorian England', *British Journal of Educational Studies* 21:3 (1973), 313-326.

Finn, Patrick J., 'Preparing for Power in Elite Boarding Schools and in Working-Class Schools', *Theory into Practice* 51:1 (2012), 57-63.

Kimmel, Michael S. en Aronson, Amy, 'Muscular Christianity', *Men and Masculinities: A Social, Cultural, and Historical Encyclopedia* Vol. 1 (2004).

Labaree, David J. 'Curriculum, Credentials, and the Middle Class: A Case Study of a Nineteenth Century High School', *Sociology of Education* 59:1 (1986) 42-57.

Ladd, T. en Mathisen, James, *Muscular Christianity: Evangelical Protestants and the Development of American Sport* (Baker Books, 1999).

Mangan James A., *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School: The Emergence and Consolidation of an Educational Ideology* (Routledge, 2000).

Mangan, James A., 'Grammar Schools and the Game Ethic in the Victorian and Edwardian Eras', *Albion: A Quarterly Journal Concerned with British Studies* 15:4 (1983), 313-335.

Mangan, James A., *Manufactured' Masculinity: Making Imperial Manliness, Morality and Militarism* (Routledge, 2013).

Mangan, James A. 'Social Darwinism and Upper-class Education in Late Victorian and Edwardian England', in: *Manliness and Morality: Middle-class Masculinity in Britain and America 1800-1940* (New York, 1987) 135-159.

Mangan, James A., *The Games Ethic and Imperialism: Aspects of the Diffusion of an Ideal* (Routledge, 2013).

McDevitt, Patrick F., "Muscular Catholicism: Nationalism, Masculinity and Gaelic Team Sports, 1884–1916", *Gender & History* 9:2 (1997) 262-284.

McConnell, James D.R., *Eton: How It Works* (London, 1967).

McLeod, Hugh, "Review van: *The Sinews of the Spirit: the Ideal of Christian Manliness in Victorian Literature and Religious Thought*, *The English Historical Review* 103: 407 (Apr., 1988) 523-524.

Pick, Fred L., Knight, Gilfred N. en Smyth, Frederick, *The Pocket History of Freemasonry* (Philosophical Library, 1953).

Reed, John R., 'The Public Schools in Victorian Literature', *Nineteenth-Century Fiction* 29:1 (1974), 58-76.

Rich, Paul J. *Elixir of Empire: The English Public Schools, Ritualism, Freemasonry, and Imperialism* (Londen, 1989).

Richardson, William C., 'Trends in Public School Education in England', *Journal of Educational Sociology* 27:1 (1953), 4-15.

Schuyler, Robert L., 'The Climax of Anti-Imperialism in England', *Political Science Quarterly* 36:4 (1921), 537-560.

Schuyler, Robert L., 'The Rise of Anti-Imperialism in England', *Political Science Quarterly* 37:3 (1922), 440-471.

Shrosbree, Colin. *Public Schools and Private Education: the Clarendon Commission, 1861-64, and the Public Schools Acts (Manchester, 1988)* 12.

Smyth, Sir John George, *The Story of the Victoria Cross, 1856-1963* (London, 1963) 159.

Weinberg, Ian, *The English Public Schools: The Sociology of Elite Education* (New York: Atherton Press, 1967).

Wilkinson, Rupert H., *Gentlemanly power: British Leadership and the Public School Tradition* (Oxford University Press, 1964).

Wilkinson, Rupert H., 'The Gentleman Ideal and the Maintenance of a Political Elite: Two Case Studies: Confucian Education in the Tang, Sung, Ming and Ching Dynasties: and the Late Victorian Public Schools (1870-1914)', *Sociology of Education* 37:1 (1963), 9-26.

Winn, William E., 'Tom Brown's Schooldays and the Development of "Muscular Christianity"', *Church History* 29:1 (1960), 64-73.

Wolffe, John, *Religion in Victorian Britain: Culture and empire. Volume V* (Manchester University Press, 1997) 129-130.

Bronnen

Adams, Henry C., *Wykehamica: A History of Winchester College* (Oxford, 1878).

Harrow School, *The Harrow School Register, 1800-1911* (Longmans, 1911) 766.

Hughes, Thomas, 'The Public Schools of England', *The North American Review* 128:269 (1879), 352-371.

Hughes, Thomas, 'The Public Schools of England. Part II', *The North American Review* 129:272 (1879), 37-52.

Reynolds, James B., 'Religious Instruction in Public Schools of Scotland and England', *The Old and New Testament Student* 13:3 (1891), 154-158.

Taylor, Hannis, 'England's Colonial Empire', *The North American Review* 162:475 (1896) 682-697.

Vogel, Julius, 'Greater or Lesser Britain', *The Nineteenth Century* (1877).

Wainewright, John B. ed., *Winchester College 1836–1906: A Register* (P. and G. Wells, 1907).

Websites

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_St._Paul's_School_alumni, zoals bekeken op 13-12-2015, 12.55 uur.

https://en.wikipedia.org/wiki/Westminster_School, zoals bekeken op 14-12-2015, 9.24 uur.

<http://www.rugbyschool.co.uk/about/history/>, zoals bekeken op 13-12-2015, 9.12 uur.

<http://www.shrewsbury.org.uk/page/old-salopians>, zoals bekeken op 13-12-2015, 9.50 uur.